

**CUMHURİYET DÖNEMİ ÖNCESİNDE
TÜRK VETERİNER HEKİMLİĞİ ÖĞRETİMİ
ÜZERİNE BELGELER**

Ahmet KALKAN

Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü, Daire Başkanı

Türklerde ampirik veteriner tebabet icrası başlangıcını tespit imkânı yoktur. Atı geniş çapta kullanmaya başlayan özellikle askeri amaçlı at eğitimini bir meslek kabul eden eski Türk devletlerinde at hastalıklarının tedavisi de muhakkak önemliydi. Babadan oğula veya meraklıya uygulama yoluyla öğretilen ve tecrübe kazanan hasta hayvan tedavi edicileri, hayvan yetiştiricileri, arabacılar, çiftçiler, nalbantlar, yörük ve göçerler arasında bugün dahi Anadolu'da izlenebilmektedir. Bu geleneğin başlangıcı, şüphesiz hayvanın insanlar tarafından kullanılmağa başladığı yıllara kadar gider ve ilk Türkler arasında başlaması da kuvvetli olasıdır. Ampirik tedavi, daha çok zati hastalıklarda uygulama sahası bulabilmiştir. Ancak salgınlarda özellikle sığır ve bası gibi çok çabuk yayılan ekzotik salgınlara büyük telafatlar yapmakta ancak hiçbir tedbir alınamamaktaydı. Diğer taraftan Şarbon, Piroplazmoz gibi yerleşik salgınlara karşı göçerlerin otlak değiştirmesi ampirik tedavinin bir keşfidir.

Türkiye'de bir plan ve program dahilinde, okula dayalı veterinerlik öğretiminin Prusya'lı askeri veteriner Godlewsky'nin yurda getirilmesiyle, ordu veteriner ihtiyacını karşılamak üzere, 1842 yılında 12 öğrenciyle başladığı bilinmektedir.

Veteriner Hekimlik öğretiminin ikinci aşaması olarak nitelenebilecek olan sivil eğitim ise askeri eğitimden 47 yıl sonra 1889 yılında başlamıştır. Bu maksatla, Padişah emri üzerine Maarif, Ticaret ve Nafia Bakanlıklarının görüşü Bakanlar Kurulunda incelenerek Mülki Tıbbiye Okulunda Fenni Veterinerlik Sınıfı açılmasına karar veriliyor. Karara esas olan görüş, Fransa'-

(*) Özalp R. Milli eğitimle ilgili mevzuat (1857.1923)
Milli Eğitim Basımevi, İstanbul. 1982

da Pastör'ün evcil hayvanların bulaşıcı hastalıklarına karşı bir aşı keşfetmesi ve buna paralel çalışmaların ülkemizde de başlatılmasını sağlamak amacıyla dayanmaktadır. Bu kararlar ayrıca, iki yıl 40 ve müteakip yıllar için 25'er sivil öğrenci alınması ve bunların eğitim masraflarının nasıl karşılanacağı da prensibe bağlanmıştır. Keza, bu sınıf mesleki faaliyetleri olan Veteriner Hekimlik icraatının da Etibbâ-yı Mülkiye Nizamnamesi hükümlerine tabi olunması uygun görülmüştür.

Sivil veteriner hekimlik öğreniminin başladığı ve hizmetlerin ne şekilde yürütüleceğine dair bu iradeyle diğer nizamname ve kararname belgeleri aşağıda verilmiştir. Bu belgeler, (*) Özalp (1982) tarafından düstürlardaki kayıtlardan derlenmiş ve türkçe harflerle yeniden düzenlenmiştir.

MEKTEB-İ TİBBİYE-İ MÜLKİYE'DE FENNİ BAYTARIYE MAHSUS BİR SINIF KÜŞADI HAKKINDA İRADE (1)

Meclis-i Vükelâ Mazbatası

Fransa etibbây-ı meşhuresinden Mösyö Pastör'ün hayvanat-ı ehliyenin il-i sâriye ve mühlükeden vikâyesi zımında icad eylediği usulü telkihin Memâlik-i şâhânece de tamimi ve bunun için Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyede fenni baytariye mahsusan bir sınıf küşadı hakkında bil-istizan şeref müteâllik buyurulan irade-i seniyye üzerine Maarif Nezaretiyle cereyan eden muhabereyi şâmil tezkere olbabda bazı ifadeyi havi Ticaret ve Nafia Nezaretinin tezkeresiyle beraber meclis-i çakeranemizde kıraat olundu.

Maarif Nezaretinin tezkere-i cevabiyesi müeddasından müsteban olduğu veçhiyle Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyede teşkil olunacak sınıfın iki sene zarfında vaki olacak masarısının maarif bütçesinden ve Halkalı Çiftliğinde vaki Ziraat Mektebinde leyli olmak üzere ikamet edeceklerin diğer iki sene zarfındaki maaş ve masraflarının Ticaret ve Nafia bütçesinden tesviyesi lüzumu dermeyan olunup eğerçi masârıfı mezkurenin ber-veç-i iş'ar Maarif ve Ticaret bütçelerinden tesviyesi tabii bulunmuş ise de Mekteb-i Tıbbiye-

(1) Düstur, birinci tertip altıncı cilt Sah., 309-311.

biye-i Mülkiye ile Ziraat Mektebinde vuku bulacak masarının yekdiğerine karıştırılmamasından dolayı ilk seneler masarısıyla ondan sonraki masarifatın miktarı anlaşılamadığından bir defaya mahsus olan masarılı iptidaiye ile her sene icap eden masarılı daimenin birbirinden tefriki ve birinci sene kırk ve ikinci seneden itibaren yirmi beşer nefer şâkird alınmak üzere sınıf-ı mezkûrun tertibi münasip görünmesiyle olbabda cereyan eden muhaberât ve tetkikata göre Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyedeki tedris için bir defaya mahsus olmak üzere birinci ve ikinci seneler için ceman on yedi bin beş yüz ve birinci senenin masarılı daimesi için kırk altı bin ve ondan sonra müddet-i tedrisiyenin ikinci senesi için ilk sene masarılı dahi dahil olduğu halde doksan iki bin kuruşun Maarif bütçesinden tesviyesi iktiza edeceği anlaşılmiş ve üçüncü seneden itibaren yani iki sene sonra Halkalı Ziraat Mektebinde tahsil için tahsisine lüzum görünen mebâliğin ba'dehû mahal ve suret-i tesviyesi kararlaştırılmak üzere şimdilik Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyede hemen hemen tedrise başlanması ehem ve elzem olup Maarif Nezaretinin cevabında gösterildiği üzere Etibbay-ı Mülkiye Nizamnamesi ahkâmının işbu sınıf-ı baytari hakkında dahi icrası muvafıkı maslahat görünmüş ve Avrupa tecrübe olunan böyle bir usulün saye-i terakkiyatvaye-i Hazreti padişahide memâlik-i şâhânece de neşr ve tamimi fevaid ve muhassenatı lüzumuna ve masarılı mezkûrenin dahi haddi itidalde görünmesine binaen olveçhiyle ifayı mukteziyatının Nezareteyni müşarünileyhümaya havalesi müttehiden bi-t-tezekkür mezkûr iki kıt'a tezkere melfufatı ile arz ve takdim kılınmış ise de olbabda ve katıbe-i ahvalde emir ve ferman Hazreti veliyyülemir efendimizdir.

25 Cemaziyelevvel 1306
15 Kânûnusâni 1305 (1889)

İradeyi mübellig hamış

Meclis-i Vükelanın manzur-u âli buyurulan işbu mazbatası üzerine mucibince irade-i seniyye-i Hazreti Hilâfetpenahi şeref-sudur buyurulmuş olmakla olbabda.

26 Cemaziyelevvel 1306
16 Kânûnusâni 1305 (1889)

Arz tezkeresi

Fransa etıbbâ-yı meşhuresinden Mösyö Pâstör'ün hayvanat-ı ehliyenin il-el-i sâniye ve mühlikeden vikâyesi için icad eylediği usul-ü telkihin Memâlik-i Mahrûsa-i şâhânece de tamimi zimnında Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiyede fenn-i baytariye mahsusan bir sınıf küşadı ve temini masarîf-ı iptidaiye ve daimesi hakkında Encümen-i mahsus-ı Vükelâ kararıyle bil-istizan şerefmüteallik buyurulan irade-i seniyye-i cenâbı padişahı mucibi âlisince Maarif Nezareti Celilesiyle cereyan eden muhabereyi şâmil tezkere ile olbabda bazı ifadeyi havi Ticaret ve Nafia Nezareti Celilesinden meb'us tezkere Meclis-i Mahsus-ı Vükelâda lede-l-mutâlaa kaleme alınan mazbata mefluflariyle arz ve takdim kılınmakla münderecatı hususunda her ne veçhiyle emir ve ferman-ı Hümâyûnu Hazreti padişahı şerefsünuh ve sudur buyurulur ise mantuku münifi infaz edileceği beyaniyle...

25 Cemaziyelevvel 1306
16 Kânûnusâni 1305 (1889)

İradeyi mübelliğ hamış

Reside-i desti tazim olan işbu tezkere-i samiye-i sadaretpenahileri ile mefuf Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ mazbatası ve evrakı müteferria manzuru âli olmuş ve olbabda şerefsadır olan irade-i seniyye-i Hazreti Hilâfetpenahi mazbata-i mezkûreye zeyl terkimiyile tebliğ kılınarak mazbata-i mezkûre evrak-ı müteferriasiyle iade kılınmış olmakla olbabda...

26 Cemaziyelevvel 1306
16 Kânûnusâni 1305 (1889)

FENN-İ BAYTARİ TAHSİLİ İÇİN MEKTEB-İ TIBBİYEYE ALINACAK ASKERİ VE MÜLKİYE BAYTAR ŞAKİRDANI HAKKINDA NİZAMNAME (1)

Birinci bend - Fenn-i baytari tahsili için askeri ve mülkiyeye mahsus olarak Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâneye iki nevi şakird alınacak ve bunlar programı mucibince iptida beş sene Mekteb-i Tıbbiye İdadiyesinde ve muahharan dört sene dahi Mekteb-i Tıbbiyede tahsil edip ikmal-i tahsil eylediklerinde bil-ımtihan yed-

(1) Düstur, birinci tertip üçüncü cilt sah., 533-538.

lerine şahadetnameler ita olunarak ve mülkiye takımı dahi vilâ-yâta taksim ve i'zam olunacaktır.

İkinci bend - Askeri baytarlığı için otuz iki neferi Mekteb-i Tıbbiye İdadiyesinde ve kırk neferi Mekteb-i Tıbbiyede bulunmak üzere yetmiş iki ve mülkiye baytarlığı için elli sekiz neferi kezâlik tıbbiye idadiyesinde ve yetmiş neferi de Mekteb-i Tıbbiyede bulunmak üzere yüz yirmi sekiz ki şu iki sınıf baytarlığı için ceman iki yüz nefer şâkird alınacak ve fakat işbu iki yüz nefer şâkird defatan alınmayıp işbu nizamnamenin tarih-i tesisinden itibaren beher sene yirmi beş nefer ah'ziyle bi.t-tedriç sekiz sene ol miktara iblağ olunacaktır.

Üçüncü bend - Gerek askeri ve gerek mülkiye baytar şâkirdanı Mekâtib-i Rüşdiyede tahsil ederek şahadetname almış olanlardan veyahut hariçte tahsil edip de sâlif-üz-zikr Mekteb-i Rüşdiyeden şahadetname alanlar kadar malumat kesb'etmiş oldukları bil-imtihan tebeyyün edenlerden alınacaktır.

Dördüncü bend - Mülkiye için alınacak şâkirdan teb'a-i müslime ve gayri müslimeden kabul olunup fakat tebaa-i gayri müslimeden alınacaklar için Patrikhane veya Hahambaşılık cânibinden ilm-i haber getirilmek meşrut olacak ve tebaa-i ecnebiyeden şâkird ahz'i asla caiz olmayacaktır ve işbu teb'a-i gayri müslimeden olarak alınacak şâkirdanın miktarı tebaa-i müslimeye nisbetle Mekteb-i Tıbbiyeye alınan gayri müslim şâkirdan nisbetinde olacaktır.

Beşinci bend - Bunların her iki takımına da Tıbbiye İdadiyesinde buldukları müddetçe oranın şâkirdanına tatbikan maaş ve tâyinat ve elbise verileceği gibi Mekteb-i Tıbbiyeye hin'i nakillerinde ilk senesi otuz üçer buçuk ve dördüncü senesi yüzer kuruş maaş ile kezâlik mekteb-i mezkûr şâkirdanı misillü elbise ve tayın itâ olunacak ve fakat bunların mülkiye takımının gerek maaş ve tayın ve elbise ve gerek şair masârifatı hazine-i celileye ve askeri takımın masârifatı nizâmiye hazinesine ait olacaktır İdadiye ve Tıbbiyede bulunan mezkûr baytar sınıfı şâkirdanının elbise yakalarına münasip bir alâmet vaz'ile mekâtib-i saire şâkirdanından tefrik olunacaklardır.

Altıncı bend - Mülkiye şâkirdanından mektepce tahsile devam ve iktam etmekte oldukları bi.t-tahkik tebeyyün eyleyenler

ile ikmâl-i tahsil ederek şahadetname almış olanlar kur'a kanun-nâme-i hümayûnunun yirmi üçüncü bendine tevfikân kur'adan istisna olunacaktır. Efrad-ı merkume mektepte bulundukça mekâtib-i askeriye-i sairenin nizamât-ı dahiliyesine ait olan kâffe-i vezâifile mûmükellef olacakları dahi meşruttur.

Yedinci bend - Bu iki yüz neferin haricinde olarak fenn-i baytârî tahsilini arzu edenler olduğu halde mektepce vuku bulacak her bir masrafları kendileri tarafından tesviye olunmak ve işbu nizamnamede muharrer mükâfat ve imtiyazattan müstesna olmak üzere kabul olunacak ve bunlardan mektepten kitâp almak isteyenler olur ise akçesi alınarak verileceği misullü muahharan askeri veya mülkiye baytarlığına geçmek isteyenler olduğu ve sınıflarca açık yer bulunduğu halde malûmatca hangi sınıfa nakle müstahak ise Mekteb-i Tibbiye usûl ve kavaninine tevfikân ol sınıfa nakil ve kayıt olunmaları caiz olunacaktır.

Sekizinci bende - İkmâl-i tahsil ederek bâ-şahadetname çıkmış olan mülkiye baytarları ile masarîfî kendileri tarafından tesviye olunarak tahsil-i fen eylemiş baytarların istek edenlerinden Dâr-ı Şûra-yı Askerice nakil ve kabulleri tensip olunanların askeri baytarlığına nakilleri caiz olacağı misillü hin-i iktizada işbu mülkiye baytarlarından lüzumu miktarının celbi ve kendilerine mülkiyece haiz oldukları sınıf için tahsis olunmuş olan maaş ile o maaşın muadil olduğu rütbe-i askeriye tayinatının tesis ve itası ile ve yine mülkiye baytarlığı sıfatiyle muvakkaten Ordû-yı hümayunda istihdamları mücaz olacağı ve bu misillulardan hizmet-i askeriyede buldukları müddette asâr-ı harb ve hizmet olarak mecruh ve sakat olanlar sair askeri hizmetler misillü tekaüt kanun-nâme-i hümayûnunun yirmi ikinci maddesi hükümünce tekaütlük ve daha sair mükâfata mazhar edilecektir.

Dokuzuncu bend - Yeni alınan bir şâkirdin iptida Mekteb-i İdadiyenin birinci sınıfına dahil olacağı der-kâr olup ancak böyle yeni alınacaklardan hariçte tahsil edip te mezkûr Mekteb-i idadiyede her sınıf için programı mucibince tedrisi mukarrer olan derslerden imtihan vermeğe muktadir olanlar bulunur ve bil-imtihan hangi sınıfın derslerine kadar malûmatı tebeyyün eder ise ol sınıfa nakil ve kayıt olunacak ve fakat bu misillulardan idadiye derslerinin cümlesinden imtihan verip te tibbiyede ki sınıflara nakle müstahak olanlar bulunur ise def'atan Mek-

teb-i Tıbbiyeye nakli cait olmayıp mezkûr idadiyenin en ileriki sınıfına ithal kılınacak ve bu suretle tahsil-i fen ederek mektepce mukarrer olan dokuz seneden evvel çıkacakların yerlerine alınacak şâkirdan dahi ona göre alınıp hiç bir vakitte muvazzaf talebe miktar-ı mukarreri yâni iki yüz neferi tecavüz ettirilme-yecektir.

Onuncu bend - Askeri şâkirdandan imtihan veremeyerek iki sene dersten dönmüş olanlar haklarında Mekteb-i Tıbbiye şâkirdanından emsaline tevfiikan muamele olunacağı gibi mülkiye şâkirdanından bu suretle iki sene dersten dönenler dahi henüz esnâna dahil olmadıkları halde mektepten ihraç olunacak ve eğerçi dahil-i esnân olup ta mektepte bulunmalarından dolayı kur'adan istisna olunmuş iseler kur'a kanunnâme-i Hümayûnunun otuz yedinci bendine tevfiiken mektepte güzerân eden müddet esnân-ı askeriyelerinden tenzil ve mahsup olunmayıp o misillular mektepten ihraçları lâzım geldiği vakitten itibaren altı sene kur'aya ithal ve şayet mektepten hin-i ihraçlarında esnânı tecavüz etmiş bulunanlar ise kezâlik bend-i mezkûre tatbikan altı senelik kur'aları birden çekilerek isimlerine isabet eylediti surette askere alınıp isabet etmez ise terk edilecektir.

On birinci bend - Askeri şâkirdandan nihayet imtihanlarını vererek şahadetname alanlar mülâzim sânilik rütbesiyle bir sene amelîyat hastahanesinde bulundurulup bâdehu bil-imtihan ispât-ı ehliyet eylediği halde mülâzim evvellikle bâ-kur'la Ordû-yı Hümayûnlara taksim ve irsâl ve bunlardan altıncı ve yedinci Ordû-yı Hümayûnlar hisselerine isabet edenler Mekteb-i Harbiyeden neş'et eden zâbitan misillü yüzbaşık rütbesiyle i'zâm olunacak ve içlerinden amelîyat imtihanının lâyıkı ile veremeyenler olur ise rütbe-i hâliyeleriyle yâni mülâzim sânilikle ordulara gönderilerek orada çalışıp muahharan mensup olduğu ordu baytarının taht-ı riyasetinde vesair baytarlardan mürekkep teşkil olunacak komisyon marifeti ile imtihanı bil-icra ispat-ı ehliyet eylediği surette mülâzim evvel olacaktır. Mülâzim evvelikte bir sene durduktan sonra yüzbaşılığa ve yüzbaşılığta iki sene bulunduktan sonra sol kol ağalığına ve anda iki sene durduktan sonra sağ kol ağalığına ve sağ kol ağalığında dahi üç sene kesb-i kıdem eyledikte binbaşılığa nail olacak ve fakat rütbe-i mezkûreden sağ kol ağalığına kadar nailiyyet-i münhal mahal beklemeğe tâ'lik

olunmayıp binbaşı olmak mutlaka hal vukûuna münhasır tutulacak gibi andan yukarısına yâni kaymakam ve miralay ve mirlivalığa nâiliyet dahi her bir rütbede lâ-akall üçer sene kesbi kıdem eylemekle beraber kezâlik hal vukuuna mevkuf bulunacak ve bunların cümlesinde ehliyet de aranılacaktır.

On ikinci bend - İcabına göre içlerinden biri müfettişlik sıfatı ile keşt-i gûzar etmek ve azâdan mâdud olmak üzere Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî Sıhhiye Dairesinde bir mirliva ve iki miralay ve yedinci ordudan mâ-adâ Ordû-yi Hümayûnlarla Tophane-i Âmire Meclislerinde dahi azâdan ma'dûd olarak birer miralay bulundurulacağı gibi kezâlik yedinci ordudan mâadâ her ordunun topçu alayı ile Tophane ihtiyat topçu alayında ser-baytar olmak üzere birer kaymakam ile her tabur için birer neferden cem'an beş nefer baytar bulundurulup fakat bunlardan birinci tabur baytarları binbaşı ve diğerleri onun mâdunundaki rütbelerde olacak ve her süvari alayında dahi ser-baytar olmak üzere birer binbaşı ile kezâlik onun mâdunundaki rütbelerden olarak her iki bölüğü için birer neferden cem'an dört nefer ve yedinci Ordû-yi Hümayûnda dahi hem ordu meclis azâsından mâdûd ve hem de topçu alayı ser-baytarı olmak üzere bir kaymakam ile nisf-ı tertip itibariyle alay-ı mezkûrun birinci taburunda bir binbaşı ve diğer iki taburunda onun mâdunundaki rütbelerde birer nefer ki cem'an dört nefer baytar bulundurulacaktır.

On üçüncü bend - On ikinci bendde gösterilen miktara göre işbu askeri baytar sınıfında bir mirliva ve dokuz miralay ve sekiz kaymakam ve otuz beş binbaşı bulunmak muktazi ve kâfi göründüğünden bir lüzum-ı sahih zuhûr edip te ol-babda irade-i seniyye dahi şerefsudur etmedikçe işbu rütbeler efradı zikrolunan miktarları asla tecavüz ettirilmeyecektir.

On dördüncü bend - On birinci bendde muharrer olduğu üzere sağ kol ağalığına kadar terakki edecekler münhal mahal beklemeksizin nâil-i merâtip olacakları cihetle bunların terfi rütbeleri için bir usul ittihazına lüzum olmayıp ancak bundan ilerisi ittihaz olunacak işbu kâide-i mahsusa tahtında cereyan ettirilecektir. Şöyle ki bir binbaşılık mahallî münhal olduktâ ordusu dahilinde bulunan sağ kol ağalarının en kıdemlisi tayin olunup ondan yukarısı yani kaymakam ve miralay ve mirlivalık için bilcümle ordû-yi hümayûnlara Tophane-i Âmireden aranılacak ve

fakat Tophane-i Âmile ihtiyat alayının Hassa Ordû-yi Hümayû-nuna merbut tutulması tabiat ve maslahat icabından idüğünden alay-ı mezkûr ile Hassa Ordû-yi Humayûnda bulunan sağ kol ağalarının terfi rütbeleri bu ikisi beyninde devran edecektir.

On beşinci bend - İşbu askeri baytarları ber-vech-i muharrer bâ-şahadetname Mekteb-i Tıbbiyeden neş'et ederek rütbe-i askeriyeyi ihraz eyleyecekleri cihetle bunların tekaütleri ve vefat edenlerinin eytam ve eramillerine maaş tahsisi keyfiyetleri aynıyle asâkir-i nizamiye ümera ve zabitanı misillü takaüt kanun-nâme-i hümayûnu ahkâmına tevfikân icra olunacaktır.

On altıncı bend - Mülkiye şakirdanından nihayet imtihanlarını vererek şahadetname alanlar dahi bir sene ameliyat hastahanesinde bulundurulup ve bu müddet zarfında kendilerine mektepçe işbu mektep şakirdanının umum masarufı meyanına ithalen mülâzim sânilik maaş ve tayinatı verilip ameliyat imtihanları dahi bil-icra cânib-i Bâb-ı Âli'den vilâyâtca iktiza eden mahallere gönderilecek ve bundan sonra kendilerinin vilâyâtca sûret-i istihdamlarıyla keyfiyet-i tavzifleri tefeyyüzleri hakkında Bâb-ı Âlice verilecek karara göre yine oradaki icâb-ı hal icra olunacaktır.

On yedinci bend - İşbu nizamname ahkâmı bu suretle Mekteb-i Tıbbiyede tahsil-i fen ederek bil-imtihan şahadetname almış baytarlar ile mukaddema Mekteb-i Harbiyede tahsil-i fenn-i baytârî eyleyerek kezâlik ba-şahadetname çıkmış olan baytarlar haklarında câri olup bilicap hariçten tedarik olunan yani mektepten neş'et etmeyen baytarlara asla şâmil olmayacaktır.

Fi: 13 Cemaziyelevvel sene 290 ve

Fi: 4 Temmuz sene 289 (1873)

ASKERİ BAYTAR MEKTEBİ İLE TATBİKAT-I BAYTARİYE
MEKTEBİNİN LAVĞI VE UMÜR VE MUAMELATININ TİCARET
VE ZİRAAT NEZARETİNE MERBUT BAYTAR MEKTEB-İ
ÂLİSİNE DEVRİ VE «MÜLKİYE BAYTAR MEKTEB-İ
ÂLİSİ «ÜNVANININ» BAYTAR MEKTEB-İ ÂLİSİ»NE
TAHVİLİ HAKKINDA KARARNAME (1)

Mehmet Vahdeddin

Madde: 1 Nalbant Mektebi ile tatbikat-ı baytariyeye mahsus hastahane kemâ-kân Hârbiye Nezaretine merbut kalmak üzere Askeri Baytar Mektebi ile Askeri Tatbikat-ı Baytariye Mektebi mülğadır.

Madde: 2 Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisinin namı «Baytar Mekteb-i Âlisi»ne tahvil edilmiştir. Mevcudu yüz yirmi talebeden ibaret olan işbu mektep dört sınıf üzerine mürettep olup müddet-i tedris dört senedir.

Madde: 3 Harbiye Nezareti Askeri Baytar Mektebi ile Tatbikat-ı Baytariye Mektebine ait âlât ve edevât-ı tedrisiye ve eşyadan Baytar Mekteb-i Âlisine lüzumu olanlarını ve Askeri Baytar Mektebinde mevcut talebeyi elyevm askeri mektebi olan binayı Ticaret ve Ziraat Nezaretine devreder.

Madde: 4 Her sene icazetname ahz eden talebe meyanında cihet-i askeriye nin ihtiyacı nisbetinde talebe bil-müsabaka ve talip zuhur etmediği takdirde bâ-kur'a tefrik olunarak Harbiye Nezaretinin emrine terk edilir.

Madde: 5 Baytar Mekteb-i Âlisi hey'et-i idare ve tedrisiyesinin miktar-ı mürettibini mübeyyin cedvel merbuttur.

Madde-i muvakkate: Bir defaya mahsus olmak üzere Harbiye ve Ticaret ve Ziraat Nezaretlerince intihap edilecek üçer âzâdan müteşekkil ve Şûrâ-yı Devlet âzâsından bir zatın riyaseti tahtında münakid bir komisyon tarafından Baytar Mekteb-i Âlisinin hey'et-i talimiye ve idariyesi mülki ve askeri baytar mektepleriyle Tatbikat-ı Baytariye Mektebi muallimleri ve sivil hey'et-i idaresi arasından bi-t-tefrik intihap kılınır.

Üçüncü madde mucibince talebinin Ticaret ve Ziraat Nezaretine merbut Baytar Mekteb-i Âlisine devri neticesinde talebinin mecmuu ikinci maddede muayyen miktarı tecavüz eder ise mektep mevcudu miktara tenezzül edinceye kadar hariçten diğer talebe alınmaz.

İşbu kararnamenin hin-i mer'iyetinde Baytar Mektebinde mevcut olan mülki talebe dördüncü madde hükmünden müstesnadır.

Harbiye Nezareti Askeri Baytar Mektebinden müdevver talebeden ikmal-i tahsil edenleri kâmilen veya kısmen cihet-i askeriyeye ahz edebilir.

Askeri Baytar Mektebi hey-et-i talimiye idariyesi iş bu kararname mucibince devr ve tesellüm muamelesinin ikmaline kadar vazifelerine devam edecekler ve bu müddet zarfında Askeri Baytar Mektebi talebesinin iaşesini ve levazımını Harbiye Nezareti temin edecektir.

Madde : 6 İşbu kararname yevm-i neşrinin ferdasından itibaren mer'iy-ül-icradır.

Madde : 7 İşbu kararnamenin icrasına Harbiye ve Maliye ve Ticaret ve Ziraat Nazırları ve şûrâ-yı Devlet Reisi memurudur. Meclis-i Umuminin içtimaında kanuniyeti teklif olunmak üzere işbu kararnamenin mevki-i mer'iyete vaz'ını irâde eyledim.

4 Ramazan 1339
12 Mayıs 1337 (1921)

Sadr-ı a'zam Şeyhülislâm ve Evkâf-ı Nafia Nazırı Adliye Nazırı
Hümâyûm Nazır vekili
Tevfik Nuri Ali Rıza Arif Hikmet

Harbiye Nazırı ve Bahriye Hariciye Nazırı Şûrâ-yı Devlet Reisi
Nazır vekili ve Dahiliye Nazır vekili
Ziyaettin Safa Mustafa Arif

Maliye Nazırı
Abdullah

Maarif Nazırı
Raşit

CEDVEL
Mektep Hey'et-i İdaresi

Adet

- 1 Müdür
- 1 Dahiliye Müdürü
- 4 Mubassır
- 1 Muhasebe Memuru
- 1 Ayniyat Muhasebe Memuru
- 1 Ayniyat Muhasebe Kâtibi
- 1 Eczacı
- 1 Takip Memuru
- 1 İmam ve va'ız ve nesayih muallimi
- Lüzumu kadar kapıcı bahçıvan aşçı vesair müstahdemin Hey'-
et-i Talimiye
- 13 Dahili Muallimin : Bunlar tedrisat-ı nazariyeden mâ-ada la-
boratuvarlarda suret-i dâimede tetebbüat ve tatbikat-ı fenniye
icrasiyle mükelleftirler.
- 7 Harici Muallimin : Evkât-ı muayyenede nazari ve ameli ted-
risat ile mükelleftirler.
- 13 Muallim Muavini : Muallimine muavenet ve Laboratuvarda
ihzarat-ı fenniye ile mükelleftirler.

ASKERİ BAYTAR MEKTEBİ İLE TATBİKAT-I BAYTARIYE
MEKTEBİNİN LAĞVI VE UMÜR VE MUAMELATIN TİCARET
VE ZİRAAT NEZARETİNE MERBUT BAYTAR MEKTEB-İ
ÂLİSİNE DEVRİ HAKKINDAKİ 4 RAMAZAN 1339 TARİHLİ
KARARNAMENİN MADDE-İ MUVAKKATESİNİN 4 CÜ
FIKRASINI MUADDEL KARARNAME (1)

Mehmet Vahdeddin

Madde : 1 Askeri Baytar Mektebi ile Tatbikat-ı Baytariye Mektebinin lağvı ve umür ve muamelâtının Ticaret ve Ziraat Nezaretine merbut Baytar Mekteb-i Âlisine devri hakkındaki 4 Ramazan 1339, 12 Mayıs 1337 tarihli kararnamenin madde-i muvakkatesinin dördüncü fıkrası bervechiâtu tadil edilmiştir.

«Askeri Baytar Mektebinden müdevver talebe tahsilleri müdetince mülaga Askeri Baytar Mektebi talebesi hukukunu haizdirler. Bunlar ikmâl-i tahsil ettikçe kâmilen cihet-i askeriyeye alınrlar ve mülga Askeri Baytar Mektebi mezunini hakkındaki muameleye tabi olurlar.»

Madde : 2 İşbu kararname yevmi neşrinin ferdasından itibaren mer'iy-ül icradır.

Madde : 3 İşbu kararnamenin icrasına Harbiye ve Maliye ve Ticaret ve Ziraat Nazırları memurdur.

Meclis-i Umuminin içtimaında kanuniyeti teklif olunmak üzere işbu kararnamenin mevki-i mer'iyete vaz'ını irâde eyledim.

15 Zilkade 1340

11 Temmuz 1338 (1922)

Sadr-ı a'zam Şeyhülislâm Hariciye Nazırı Bahriye Nazırı ve
Dahiliye Nazır vekili

Tevfik Nuri Ahmet İzzet Salih Hulusi
Harbiye Nazırı Şûrâ-yı Devlet Reisi ve Maliye Adliye Nazırı
Nazır vekili

Ziyaettin Tevfik Mustafa Nuri
Ticaret ve Ziraat Nazırı Maarif Nazırı ve Evkâf-ı Hümâyüm
ve Nafia Nazır vekili Nazır vekili
Safa Sait

(1) Düstur, ikinci tertip on ikinci cilt sah. 985-986